

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีผลกระทบต่อระบบการผลิตด้านการเกษตรในชุมชนชนบท

ชื่อผู้เขียน นายเฉลิม พยาราชฎี

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาจากระบบ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ เปลี่ยนผดุง	ประธานกรรมการ
อาจารย์ วิสุทธิ วานิช	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.พศิน แดงจวง	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีผลกระทบต่อระบบการผลิตด้านการเกษตรในชุมชนชนบท มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชนที่มีผลกระทบต่อระบบการผลิตด้านการเกษตรของชุมชนชนบท และปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมที่ส่งผลต่อระบบการผลิตด้านการเกษตรในชุมชนชนบท

การวิจัยนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและการสนทนากลุ่ม ข้อมูลได้รับการตรวจสอบ แยกแยะ และวิเคราะห์โดยการบรรยาย ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคลในลักษณะเครือข่าย ส่งผลให้เกิดระบบการผลิตการเกษตรแบบใหม่คือ แบบมีพันธะสัญญา เพราะการเกษตรแบบนี้เกิดขึ้นจากความเป็นเครือข่าย โดยผู้ที่มีความสัมพันธ์กับภายนอก เช่น บริษัทและนำความคิดการเกษตรแบบมีพันธะสัญญาเข้ามาก็เริ่มต้นเป็นกลุ่มที่เป็นเครือข่ายมาก่อน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มเกษตรแบบพันธะสัญญา เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะการผลิตการเกษตรสองแบบคือ แบบเดิมกับแบบพันธะสัญญา ส่งผลต่อระบบการผลิตแบบเดิมที่มีการพึ่งพาด้านแรงงาน มีการเอามือเอาวัน (ลงแขก) มาเป็นระบบการผลิตที่มีการจ้างงาน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม เกิดความสัมพันธ์ของชาวบ้านในลักษณะเชิงลบ ความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชนเป็นในรูปของเงินตราแทนการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความสัมพันธ์ภายในกลุ่มและบุคคลภายนอก แสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร จากแหล่งความรู้ภายนอกชุมชนเพื่อรักษาผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ ส่งผลต่อระบบการผลิต เกิดการขาดแคลนแรงงานรับจ้างภายในชุมชน ราคาผลผลิตตกต่ำ

4. ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมที่ส่งผลต่อระบบการผลิตด้านการเกษตร ประกอบด้วย ปัจจัยภายในได้แก่ การถือครองที่ดิน การจ้างแรงงาน การขาดแคลนแรงงาน การขายที่ดิน ส่วนปัจจัยภายนอกได้แก่ หน่วยงานราชการ การเกษตรแบบพันธะสัญญา ข่าวสารข้อมูล เทคโนโลยีแบบใหม่ และวัฒนธรรมซึ่งปัจจัยทั้งสองด้านนี้ต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมขึ้นในชุมชนชนบท

Thesis Title	Changes in Social Relationship which Affect Agricultural Production System in a Rural Area		
Author	Mr. Chalem Payarach		
M.Ed.	Nonformal Education		
Examining Committee	Assist. Prof.Yongyudh	Plianpadung	Chairman
	Lecturer. Visut	Vanich	Member
	Assoc. Dr. Prof.Phasina	Thangchuang	Member

Abstract

This thesis was set out to probe changes in rural community social relationships which affected its agricultural production system. At the same time it sought to identify and examine factors contributing to such changes.

The effort was made possible through field observations, semistructured interviews and focus group discussions. Collected data were subsequently checked, classified and analyzed. Findings were as follows:

1. Kinship-type interpersonal relations were found to have given rise to the new agricultural production system, that based on contracts. The new system was first conceived by those community members who had links with the outside world such as commercial companies. Subsequently, they introduced this new system to and among their relatives.

2. Relationships between individuals and contract-based agriculturalist groups yielded 2 types of agricultural production relations, one traditional and the other contractual. The traditional production system relying as it had been on collective, voluntary labour and mutual help was undermined and affected by the contractual system which featured cash pay employment.

3. Relationship between/among groups turned negative. Cooperation and participation in community activities was possible on the basis of cash payment in stead of voluntary efforts. Relationships within groups and with external groups and individuals constituted efforts to seek and obtain knowledge and information from outside sources in order to protect and preserve ones' economic interests. This phenomenon adversely affected the existing production system. Contributed to the lack of hired labour within the community and drove down the prices of agricultural produce.

4. Factors found contributing to the changes in social relationships comprise, internally, land holding, labour hiring, lack of labour and land selling. External factors were government agencies, contracting farming system, information, new technologies, consumerism and materialism. Both internal and external factors were also interrelated which, in combination, brought about such social relationships within the rural community.